

Universitat de Barcelona

Facultat de Geografia i Història

Departament d'Història Contemporània

Tesi Doctoral:

**Convergència Democràtica de Catalunya i el
món sindical [1974-1990]**

Doctorand: José Manuel Rúa Fernández

Director de la Tesi: Professor Andreu Mayayo i Artal

Programa de doctorat: Món Contemporani

Bienni 2000-2002

Barcelona, 8 de novembre de 2006

BIOGRAFIES

Bonastre i Bertran, Ramon (Montblanc, 1956). Llicenciat en Dret. Funcionari de la Generalitat de Catalunya. Ha desenvolupat la seva activitat laboral al Departament de Treball, al de Justícia i Interior, i al DURSI (Departament d'Universitats Recerca i Societat de la Informació). Responsable polític de la Sectorial de Treball de Convergència Democràtica de Catalunya a finals dels anys 90. En l'actualitat és membre del Consell Nacional de CDC per Sectorial. Va ser Director General d'Emergències i Seguretat Civil del Departament de Justícia i Interior de l'any 2002 fins el 2004, i responsable de Polítiques Sindicals del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació des de l'any 2004.

Bruguera i Bellmunt, Rosa (Sabadell, 1940). Militant de CDC des del 1974 i fundadora del partit a Gràcia. Membre de la Comissió Permanent fins el V Congrés. Va prendre part en el Comitè Executiu de Barcelona del 1984 al 1989. Membre del Consell Intersectorial i responsable d'Acció Cívica i Corporativa entre l'any 1992 i 1996. Va formar part del Comitè Executiu Nacional del 1996 al 2003. De l'any 1988 fins el 2003 va ser Diputada al Parlament de Catalunya. Durant aquest temps va participar a bona part de les Comissions parlamentàries (Justícia, Dret i Seguretat Ciutadana, Política Social, Política Cultural, Sindicatura de Greuges, Unió Europea i Actuacions Exteriors, Cooperació i Solidaritat, i Societat de la Informació). L'any 2001 va fundar Dones d'Avui per Catalunya, associació de la qual n'ha estat la Presidenta des de la seva fundació. Actualment és Consellera Nacional de CDC.

Casassas i Miralles, Xavier (Barcelona, 1935-1992). Sindicalista i empleat de banca. L'any 1955 ingressa a Unió Democràtica de Catalunya i aviat esdevé membre del Consell Nacional, fins la seva marxa del partit a principis dels anys 60. Va ser fundador i Secretari General del sindicat Solidaritat d'Obrers de Catalunya (SOC). L'any 1971 es va presentar, juntament amb Joan Barenys, a les eleccions per procuradors a Corts pel terç familiar de Barcelona, amb voluntat de treballar per la democratització del país. La Junta electoral no va acceptar la seva candidatura. L'any 1974 va prendre part en la fundació del Partit Socialista de Catalunya – Reagrupament (PSC-R) i formà part del seu Consell Polític. Dins del món sindical, va ser Secretari General del SOC fins l'any de la dissolució del sindicat dins de la Confederació

Sindical de Treballadors de Catalunya (CSTC) a començaments de la dècada dels 80. L'any 1983 reprèn el seu compromís polític amb Esquerra Republicana de Catalunya (ERC). Tot i que ja no es trobava a la primera línia del sindicalisme nacionalista, durant els anys 80 també va participar als òrgans directius de la Confederació Sindical de Catalunya (CSC).

Castaño Colomer, Josep (Barcelona, 1931-2000). Oficinista i dirigent obrer cristià, amb estudis de peritatge i professorat mercantil. Amb 15 anys entra a l'Orientació Catòlica i Professional del Dependent (OCPD) i a la Joventut Obrera Cristiana (JOC). La seva implicació en la evangelització i defensa de la classe obrera el porta a ser escollit president diocesà de la JOC de Barcelona, membre de la Comissió Nacional de la JOC i vocal responsable de Catalunya l'any 1951. Entre els anys 1956 i 1959 va treballar al Secretariat Internacional de la JOC a Brusel·les. Va participar en la fundació de l'Editorial Nova Terra l'any 1962. Durant els anys 60 i 70 col·labora amb USO i CC.OO, i s'incorpora de bon començament a Convergència Democràtica de Catalunya. L'any 1975 va ser elegit director de la Fundació Roca i Galés per a la promoció del cooperativisme, càrrec que exerceix fins l'any 1981. Aquest mateix any és nomenat Director General de Cooperatives de la Generalitat de Catalunya. El 1985 ocupa el càrrec de director de l'Institut per a la Promoció i la Formació de Cooperatives, responsabilitat que abandonarà l'any 1996 per jubilació.

Fayos i López, Jordi. Destacà a la Joventut Nacionalista de Catalunya (JNC) i exercí el càrrec de regidor a Mataró per Convergència i Unió. Va ser Secretari General Adjunt del Sindicat de Quadres de Catalunya (1986-1987) i de la Confederació Sindical de Catalunya (1987-1988). El trencament de la CSC l'any 1988 el portarà a constituir un nou sindicat, la Confederació de Treballadors de Catalunya (CTC), del qual serà el Secretari General. L'any 1994 és nomenat Secretari General Adjunt de la Unió Sindical Obrera de Catalunya (USOC) arran de la integració de la CTC en aquest sindicat. El procés de fusió no es consolidarà i la CTC abandonarà la USOC el mateix 1994. Finalment, l'any 2000, presideix la incorporació de la CTC dins l'estructura de la UGT de Catalunya.

Fuertes Fuertes, Luís. Metal·lúrgic. militant socialista i sindicalista. Secretari General de la UGT de Catalunya des de l'any 1976 fins al 1981. Va ser diputat al

Parlament espanyol en la legislatura constituent (1977-1979) i en la primera legislatura (1979-1982), formant part del grup parlamentari Socialistes de Catalunya. En totes dues ocasions va resultar escollit per la circumscripció provincial de Barcelona. A finals dels anys 90 col·labora amb la Fundació Comaposada de la UGT.

Giménez Bautista, Francisco –Paco- (Barcelona, 1949). Treballador de la banca i sindicalista. Participà a CC.OO de 1968 a 1969. L'any 1972 va entrar a la USO de Catalunya, esdevenint el Secretari General del sindicat entre els anys 1975 i 1987. També ha estat membre del Comitè Executiu Confederal d'Espanya durant els períodes 1975-1987 i 1990-1997. L'any 1995 entra a formar part del Comitè Nacional de la USO de Catalunya. Les activitats dirigents no han estat un obstacle per a la seva implicació en el sindicalisme de base, sent delegat i secretari del comitè d'empresa de l'entitat financera BBVA, i participant, l'any 1987, en les vagues pel conveni de la banca.

Gutiérrez Suárez, Jordi (Barcelona, 1958). Treballador del transport de mercaderies per carretera i sindicalista. Entre els anys 1987 i 1989 va ser Secretari d'Organització, Secretari General de la Unió Sindical de Barcelona i President del Consell Nacional de la Confederació Sindical de Catalunya. Membre de la Comissió Executiva de CCOO de Catalunya des de l'any 1989, i Secretari de Relacions Institucionals i Política Social d'aquest mateix sindicat entre els anys 1996 i 2000. En l'actualitat és Secretari General de la Federació Sindical TRADE (Treballadors Autònoms Dependents) de CCOO, representant de la Confederació Sindical de CCOO en el Consell General de la Seguretat Social i en el Grup sobre Autònoms de la Comissió Nacional de Salut i Seguretat en el Treball. També és el coordinador dels temes de teletreball en el si de les CCOO de Catalunya.

Hinojosa i Lucena, Rafael (Cabra, Còrdova, 1939). Director comercial i polític. Fill d'immigrants instal·lats a la barriada del Somorrostro, amb deu anys compaginà la feina a una fàbrica de vidre de les Corts amb els estudis a una escola de barri on els caputxins de Sarrià impartien classes. El contacte amb Josep Castaño, dirigent de la JOC, comportà la seva entrada al grup de la Joventut Obrera d'Acció Catòlica (JOAC) del Somorrostro amb 12 anys. En poc temps s'incorporà a la Comissió Diocesana responsabilitzant-se dels aprenents. Amb 18 anys va ser escollit vice-president de la JOC catalana i responsable dels joves obrers de les grans ciutats a nivell d'Estat,

esdevenint un alliberat per exercir el seu càrrec. En tornar del servei militar va entrar a treballar com a comercial dins l'àmbit editorial. Per aquelles dates va contactar amb el Moviment Socialista de Catalunya i participà en la fundació de la USO de Catalunya. També va prendre part en la fundació de la l'Editorial Nova Terra. A finals dels 70 ingressa a CDC i es nomenat responsable de política sindical, amb l'encàrrec d'establir les bases per a la creació d'un sindicat nacionalista català. Va ser diputat de CIU al Parlament espanyol del 1985 fins el 1995. Va ser ponent dels Pactes de Toledo pel Grup de la Minoria Catalana. L'any 1995 va ser elegit diputat al Parlament de Catalunya en llistes de CIU, i l'any 2002 va ser nomenat President del Consell del Treball Econòmic i Social de Catalunya, responsabilitat que va exercir fins al final del seu mandat, l'any 2006.

Llerinós i Gómez, Lluís. Sindicalista i militant independentista. Regidor a Malgrat de Mar pel Partit Socialista d'Alliberament Nacional (PSAN) a les eleccions municipals de 1979. Va participar a les candidatures electorals del Bloc d'Esquerra d'Alliberament Nacional de Catalunya (BEAN) i de Nacionalistes d'Esquerra (NE) als anys 1979 i 1980 respectivament. Secretari de la Comissió Gestora (1980-1983) i Secretari General (1983-1986) de la Confederació Sindical de Treballadors de Catalunya (CSTC). Secretari General (1986-1990) i President (1990) de la Confederació Sindical de Catalunya (CSC). També va ser President de la Intersindical-CSC entre els anys 1998 i 2004.

López Bulla, José Luís (Granada, 1943). Treballador d'arts gràfiques i sindicalista. L'emigració el porta a Catalunya, establint-se l'any 1965 a Mataró. Allà entra a militar al PSUC i a CC.OO. Va ser detingut i empresonat l'any 1967. La <<caiguda>>, l'any 1972, de la direcció confederal de CC.OO el situa al capdavant de les Comissions Obreres de Catalunya. Quatre anys més tard és escollit Secretari General de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC), càrrec que exercirà fins a l'any 1995. Alhora que exerceix les seves responsabilitats com a dirigent sindical, també participa a la direcció política del PSUC i el PCE durant els anys 70 i els primers anys 80. Va abandonar la direcció del PSUC quan es va posar en marxa Iniciativa per Catalunya, projecte que impulsà i recolzà des del primer moment. Va ser elegit diputat al Parlament de Catalunya en llistes d'Iniciativa per Catalunya-Verds, per la circumscripció de Barcelona, a les eleccions de 1999.

Milián Mestre, Manuel (Forcall, Castelló, 1943). Consultor, polític i periodista. Llicenciat en Geografia i Història per la U.B. Col·laborador de diferents diaris (*El Noticiero Universal, Tele/Express, La Vanguardia, El Periódico...*), fundador i membre del consell d'administració de *El País* (1974-1977) i conseller delegat i editorialista de *El Diario de Barcelona* (1975-1980). Autor dels llibres *Manuel Fraga Iribarne, retrato en tres tiempos* (1975) i *Una historia empresarial de Cataluña (Fomento del Trabajo Nacional, 1771-1980)* (2001). Director d'estratègia i comunicació de Fomento del Trabajo Nacional (1983-1989). Col·laborador de Manuel Fraga des de l'any 1970 i fundador de Solidaritat Catalana l'any 1980. Diputat al Parlament espanyol per la província de Barcelona en llistes del Partit Popular (1989-2000). Membre del Comitè Executiu i de la Junta Directiva del Partit Popular de Catalunya (1989-2000), i de la Junta Directiva Nacional del Partido Popular (1989-2000).

Perera Calle, Àngel Manuel (1942). Treballador del ram de l'enquadernació i l'impremta, sindicalista i polític. Membre dels òrgans directius de la USO de Catalunya i de Convergència Democràtica de Catalunya. Va participar a l'Assemblea de Catalunya. Diputat al Parlament espanyol a la legislatura constituent (1977-1979) i a la primera legislatura (1979-1982) per la província de Barcelona, formant part del grup parlamentari de la Minoria Catalana. Va ser el responsable de la Sectorial de Treball de CDC durant bona part de la dècada dels 80.

Pujol i Segarra, Joan (Tarragona, 1947). Llicenciat en Ciències Econòmiques i Empresarials. Va exercir el càrrec de Secretari General Adjunt de Foment del Treball a principis dels 80, fins que l'any 1984 es nomenat Secretari General de l'entitat empresarial. Membre del Consell Econòmic i Social d'Espanya. Membre de diversos patronats i fundacions, com la Fundació Bosch i Gimpera i el Patronat del Parc Científic de Barcelona.

Pujol i Soley, Jordi (Barcelona, 1930). Polític. Doctor en medicina per la Universitat de Barcelona. Va participar al moviment universitari a l'entorn de la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya (FNEC). Membre actiu de la confraria de la Mare de Déu de Montserrat de Virtèlia, del Grup Torres i Bages i del grup C.C. Va ser detingut per la policia l'any 1960 a conseqüència dels Fets del Palau. Un tribunal militar el condemnà a 7 anys sota l'acusació d'organitzar campanyes democràtiques i

catalanistes. Va passar dos anys i mig a la presó de Saragossa i un any confinat a Girona. El seu empresonament desencadenà una campanya de protesta que el presentà com un símbol nacional català. Durant la dècada dels 60 posa en marxa el projecte del “fer país”, iniciatives culturals, econòmiques i socials encaminades a la reconstrucció nacional. Dins d'aquest projecte destaca la fundació de Banca Catalana l'any 1962. Va ser el fundador i líder indiscutible de Convergència Democràtica de Catalunya des de l'any 1974 fins l'any 2003. Diputat a les corts espanyoles els anys 1977 i 1979. L'any 1980 va ser elegit President de la Generalitat de Catalunya al capdavant de la coalició Convergència i Unió. Va exercir la Presidència de la Generalitat fins l'any 2003, després de guanyar les eleccions autonòmiques de 1980, 1995 i 1999 per majoria relativa; i del 1984, 1988, 1992 per majoria absoluta.

Roca i Junyent, Miquel (Cauderan, Gascunya, 1940). Advocat i polític. Participà al moviment estudiantil democràtic a finals dels 50 i milità al Front Obrer de Catalunya (FOC) entre els anys 1961 i 1969. Va ser professor a la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona des de l'any 1962 fins a la seva expulsió l'any 1966. Va defensar a diversos processats pel Tribunal de Orden Público (TOP). Membre fundador de CDC i diputat al Parlament espanyol del 1977 fins el 1995, on va ser portaveu del Grup Parlamentari de la Minoria Catalana. Va participar activament en el procés de redacció de la Constitució (1978) i de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (1979). Regidor a l'ajuntament de Barcelona del 1995 al 1999. Dins de Convergència va exercir càrrecs de direcció política de la màxima responsabilitat: Secretari General Adjunt (1976-1985), Secretari General per delegació (1985-1989) i Secretari General (1989-1995). En l'actualitat dirigeix el seu despatx Roca Junyent Advocats Associats, fundat l'any 1996.

CONCEPTES DEL MÓN SINDICAL

Comitè d'empresa: Òrgan unitari col·legiat de representació i defensa dels interessos dels treballadors en aquelles empreses de més de cinquanta empleats.

Conveni col·lectiu: Acord entre un empresari, un grup d'empresaris, o una o diverses organitzacions empresarials; i una o diverses organitzacions representatives dels treballadors per tal de regular les condicions de treball i de productivitat en un àmbit laboral determinat.

Delegat/ada de personal: Persona escollida entre els treballadors per representar els seus interessos davant l'empresa, en aquells centres de treball que disposen de menys de cinquanta i més de deu empleats.

Delegat/ada sindical: Persona que representa a una secció sindical en una empresa o centre de treball.

Eleccions sindicals: Procediment d'elecció, mitjançant votació, dels representants dels treballadors d'un centre de treball.

Enllaç sindical: Figura creada l'any 1939 amb responsabilitats genèriques de coordinació entre el sindicat vertical franquista (primer Central Nacional Sindicalista, i després Organización Sindical Española a partir de 1971) i el Ministeri de Treball. La llei de convenis col·lectius de 1958 incrementa el seu pes en esdevenir representants dels treballadors a l'hora de negociar els convenis. L'any 1953 es limitarà l'àmbit dels enllaços a les empreses de menys de 50 treballadors, i a partir de l'any 1963 totes les empreses de més de 5 treballadors podran elegir enllaços.

Estatut dels Treballadors: Ordenament jurídic bàsic de les relacions laborals a l'Estat espanyol aprovat el 10 de març de 1980. Afecta a tots els treballadors que presten els seus serveis de manera voluntària i retribuïda en l'àmbit d'organització i direcció corresponent a una altra persona física o jurídica. Estableix la legitimitat per negociar en l'àmbit dels convenis d'empresa als comitès d'empresa i delegats de

personal, i en els àmbits superiors als sindicats que disposin d'un mínim del 10% dels membres dels comitès o dels delegats de personal de l'àmbit geogràfic o funcional que faci referència el conveni. En els convenis d'àmbit estatal també estaran legitimats per negociar els sindicats de comunitat autònoma que acreditin un mínim del 15% de representació dels treballadors referent a l'àmbit funcional en qüestió.

Jurat d'Empresa: Figurar creada l'any 1947 i que conforma, juntament amb els enllaços sindicals, el primer nivell de representació dels treballadors a les empreses. Als seus inicis realitzava funcions merament informatives. L'aprovació de la llei de convenis col·lectius de 1958 també suposarà una potenciació de les seves funcions en participar en la negociació dels convenis en representació dels treballadors. La constitució de jurats d'empresa quedaria restringida a les grans empreses, però amb el pas del temps l'àmbit d'aplicació anirà ampliant-se i l'any 1971 es permetrà constituir Jurats a tots els centres de treball de més de 50 treballadors.

Llei Orgànica de Libertat Sindical (LOLS): Llei del 2 d'agost de 1985 que regula el dret dels treballadors de crear i dissoldre sindicats, afiliar-s'hi, escollir els seus representants i portar a terme la pràctica sindical mitjançant procediments democràtics. Estableix la consideració de sindicats més representatius per a aquells que acreditin a nivell estatal un 10% o més del total de delegats de personals i membres dels comitès d'empresa, i dels òrgans corresponents a les administracions públiques. Els sindicats més representatius tindrien la representació institucional davant dels organismes públics i podrien participar a la negociació col·lectiva. A nivell de comunitat autònoma, la consideració de sindicats més representatius recaurà sobre aquells que acreditin, com a mínim, el 15% de la representació dels treballadors (sempre que comptabilitzin un mínim de 1.500 representants). Els sindicats que en un àmbit territorial o funcional tinguin un 10% o més de la representació, també tindran legitimitat per participar a la negociació col·lectiva.

Llei d'Acció Sindical: Projecte de llei discutit al Parlament espanyol els primers mesos de 1978 que havia de regular les funcions i atribucions dels sindicats i òrgans de representació dels treballadors. Va ser fortament criticat per la patronal en considerar que es tractava d'un projecte excessivament intervencionista. El president de la CEOE,

Carlos Ferrer Salat, la va qualificar com l'atac més greu que s'havia produït al món occidental contra l'economia de mercat (*El País*, 12-IV-1978).

Llei de Relacions Laborals: Normativa reguladora sobre les relacions laborals del 8 d'abril de 1976. Inclou normes relatives al treball dels menors d'edat, el treball en pràctiques, el treball de la dona, les garanties i condicions laborals, i el règim disciplinari. La seva aprovació va suposar canviar l'antiga llei de contracte de treball de 1994, limitant-se a regular els aspectes individuals de les relacions laborals. Per regular les relacions col·lectives el 4 de març de 1977 s'aprovarà el Decret – Llei de relacions de treball, incloent els aspectes relatius a la negociació col·lectiva, les vagues i la resolució de conflictes col·lectius.

Negociació col·lectiva: Procés on participen els representants dels treballadors, els empresaris i les administracions públiques per a l'assoliment de convenis, pactes o acords col·lectius d'acord amb la normativa legal vigent.

Secció sindical: Òrgan sindical que forma part de l'estructura d'una empresa o centre de treball, i que ostenta la representativitat dels seus afiliats davant la direcció de l'empresa.

Unions de Treballadors i Tècnics (UTT): Representació dels treballadors i tècnics d'una mateixa branca (metall, banca, tèxtil...) a nivell provincial durant el Franquisme.

GLOSSARI

Partits polítics:

AP: Alianza Popular.

BEAN: Bloc d'Esquerra d'Alliberament Nacional.

CC: Centre Català

CC-UCD: Centristes de Catalunya – Unión del Centro Democrático.

CDC: Convergència Democràtica de Catalunya.

CSC: Convergència Socialista de Catalunya.

EC: Estat Català.

EDC: Esquerra Democràtica de Catalunya.

ERC: Esquerra Republicana de Catalunya.

FSC-PSOE: Federación Socialista de Cataluña – Partido Socialista Obrero Español.

FNC: Front Nacional de Catalunya.

MSC: Moviment Socialista de Catalunya.

NE: Nacionalistes d'Esquerres.

PDC: Pacte Democràtic per Catalunya.

PCE: Partido Comunista de España.

PP: Partido Popular.

PRD: Partido Reformista Democrático.

PSA: Partido Socialista de Andalucía.

PSAN: Partit Socialista d'Alliberament Nacional.

PSC-C: Partit Socialista de Catalunya – Congrés.

PSC-R: Partit Socialista de Catalunya – Reagrupament.

PSC (PSC-PSOE): Partit dels Socialistes de Catalunya.

PSOE: Partido Socialista Obrero Español.

PSUC: Partit Socialista Unificat de Catalunya.

RSDC: Reagrupament Socialista i Democràtic de Catalunya.

SC: Solidaritat Catalana.

UCD: Unión del Centro Democrático.

UCDCC: Unió del Centre i la Democràcia Cristiana de Catalunya.

UDC: Unió Democràtica de Catalunya.

UDCA: Unió Democràtica de Centre Ampli.

Sindicats:

CADCI: Centre Autonomista de Dependent del Comerç i la Indústria.

CC.TT: Col·lectius de Treballadors.

CGCC: Confederación General de Cuadros de Cataluña.

CGT: Confederació General del Treball.

CIGA: Confederación Intersindical Galega

CNT: Confederació Nacional del Treball.

CONC: Comissió Obrera Nacional de Catalunya [També coneguda com CC.OO: Comissions Obreres].

CSC: Confederació Sindical de Catalunya.

CSC-Intersindical: Confederació Sindical de Catalunya – Intersindical.

CSTC: Confederació Sindical de Treballadors de Catalunya.

CSUT: Confederación de Sindicatos Unitarios de Trabajadores.

CTC: Confederació de Treballadors de Catalunya.

COS: Coordinadora Obrera Sindical.

CUSTC: Coordinadora para la Unidad Sindical y de los Trabajadores de Cataluña.

ELA-STV: Euskal Langileen Alkartasuna – Sindicato de Trabajadores Vascos.

SEC: Sindicat d'Estalvi de Catalunya.

SECPB: Sindicat dels Empleats de la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona.

SICO: Sindicat Independent de la Comarca d'Osona.

SIVO: Sindicat Independent del Vallès Oriental.

SOC: Solidaritat d'Obrers de Catalunya.

SOCC: Solidaritat d'Obrers Cristians de Catalunya.

SQC: Sindicat de Quadres de Catalunya.

SU: Sindicato Unitario.

UGT: Unió General de Treballadors.

USO: Unió Sindical Obrera [A partir de 1990 USOC: Unió Sindical Obrera de Catalunya].